

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 400/2020-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Pc 16/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.
2. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého zásahu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Pc 16/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a prílohy k nej priloženej vyplýva, že sťažovateľ podal v roku 2018 návrh na zapretie otcovstva maloletej [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ uvádza, že *„od roku 2018 teda od môjho podania uplynuli cca 2 roky počas ktorých sa nekonalo, následne som dňa 11. 03. 2020 podal na uvedený súd sťažnosť voči prietahom v konaní. Dňa 31. 03. 2020 ma súd oboznámil, že z dôvodu šírenia epidémie COVID – 19 sú predĺžené lehoty. Po tom, ako sa situácia zmenila, som opätovne podal sťažnosť voči prietahom, ktoré naďalej pretrvávajú. Čím dochádza zo strany Okresného súdu Bratislava II k porušovaniu mojich ľudských práv na spravodlivý súdny proces v primeranej lehote.*

Zároveň tu poukazujem, že voči mne sa vedie súdny spor o neplatenie povinnej vyživovacej povinnosti k maloletej [REDAKOVANÉ] kde my hrozí postih za neplatenie vyživovacej povinnosti podľa TP SR.

Z uvedeného podávam túto sťažnosť, pretože ani po mojom urgovaní na uvedenom súde nedošlo k náprave.“

3. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom s tým, že jeho majetkové pomery odôvodňujú takýto návrh.

4. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikáže, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € a tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

5. Návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľ odôvodňuje tým, že z dôvodu porušovania jeho práv trpí psychickou traumou a tento stav zvláda veľmi ťažko. Z uvedeného dôvodu musel vyhľadať aj lekársku pomoc, kde mu bola poskytnutá aj medikamentózna liečba.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

12. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

13. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietáchoch (II. ÚS 92/05). Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej je aj zistenie, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

14. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Podľa sťažovateľa okresný súd v napadnutom konaní postupuje tak, že vznikajú zbytočné prietahy.

16. Z argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie v čase podania ústavnej sťažnosti trvalo dva roky. Z ústavnej sťažnosti nie je zrejmé, aké úkony v doterajšom priebehu napadnutého konania okresný súd realizoval.

17. Vychádzajúc z uvedenej skutočnosti, ústavný súd dospel k záveru, že celková dĺžka napadnutého konania nie je taká, aby bolo možné uvažovať o porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru. Ústavný súd pri formulovaní tohto právneho záveru prihliadol tiež na to, že priebeh napadnutého konania okresného súdu spadal do obdobia vyhlásenia výnimočného stavu 16. marca 2020 a jeho neskorších rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. V tomto období bol napr. prijatý aj zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení zákona č. 92/2020 Z. z. Právne opatrenia prijaté v uvedenom období a tiež celková spoločenská situácia v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania. Uvedenú skutočnosť však nemožno pripočítvať na ťarchu okresného súdu. Aj v kontexte s týmito skutočnosťami možno doterajšiu dĺžku napadnutého konania v trvaní dvoch rokov považovať ešte za ústavne akceptovateľnú, a to aj s prihliadnutím na to, že predmetom konania je zapretie otcovstva k maloletému dieťaťu.

18. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že ani opakovaná sťažnosť na prietahy v konaní nevedla k náprave existujúceho stavu, ústavný súd túto námietku neakceptuje. Z listu sp. zn. Spr 62/2020 zo 17. júla 2020, ktorým predsedníčka okresného súdu vybavila druhú sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní, totiž vyplýva, že po odchode doterajšieho zákonného sudcu do starobného dôchodku vec bola pridelená náhodným výberom novej zákonnej sudkyňi, „*ktorá po uvoľnení a zrušení niektorých opatrení rozhodla o ustanovení kolízneho opatrovníka pre maloletú a stanovila vo veci termín pojednávania, na ktorý budete predvolaný.*“. Z uvedeného je zrejmé, že po uvoľnení opatrení prijatých v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a nepochybne aj po podaní sťažnosti na prietahy v konaní došlo k náprave ústavnou sťažnosťou namietaného stavu v postupe okresného súdu, ktorý v napadnutom konaní realizoval špecifikované procesné úkony.

IV. Záver

19. S prihliadnutím na skutočnosti uvedené predovšetkým v III. časti tohto uznesenia ústavný súd ústavnú sťažnosť, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti (príkaz okresnému súdu, aby konal bez zbytočných prietáhov, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a priznanie náhrady trov konania).

21. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prietáhov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľovi, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

22. Ústavný súd v tomto smere pripomína a zdôrazňuje, že Európsky súd pre ľudské práva „berie do úvahy významnosť veci z pohľadu sťažovateľa a vytvoril tri druhy rýchlosti, a to primeranú, osobitnú a výnimočnú. Výnimočnú rýchlosť vyžaduje Súd pri rozhodovaní vecí týkajúcich sa rodičovských práv...“ [SVÁK, J. a kolektív. *Advokát pred európskymi súdmi (praktický sprievodca)*. Poradca podnikateľa spol. s r. o., 2004, s. 43.].

23. Vzhľadom na predmet napadnutého konania – zapretie otcovstva, ktorý sa bezprostredne týka právneho postavenia maloletého dieťaťa, je okresný súd povinný pristupovať k tejto veci s osobitnou starostlivosťou počas celého konania, osobitne

dbať na jeho celkovú dĺžku a realizovať jednotlivé opatrenia a procesné úkony rýchlo a priebežne.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

24. Predpokladom pre vyhoviecie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je kumulatívne splnenie troch podmienok: (i) existencia žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

25. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov pre vyhoviecie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

26. Pretože ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú, je zjavné, že v danej veci ide zároveň o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019). Z tohto dôvodu ústavný súd nevyhoviel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu